
Mededelingenblad van het Sint Jozefkoor

April 2018, jaargang 28, nummer 2

Quasi modo

Beste koorleden

Quasi modo geniti infantes – verlangt als pasgeboren kinderen. Met deze introïtus begonnen we de tweede TV-mis van dit jaar. Iets minder spannend dan de eerste keer maar daardoor niet minder trubbelig tijdens de repetitie als gevolg van geluidsproblemen. “Prima gezongen” mocht ik horen bij thuiskomst en ook dat de opname qua regie, geluid en beeld duidelijk beter was dan die van 25 februari.

Dit mededelingenblad verschijnt eerder dan bedoeld aangezien we niet te lang wilden wachten met een terugblik op deze tweede TV-mis en de 15 minuten voorafgaand hieraan: de uitzending waarin Jos wordt geïnterviewd door Leo Fijen over de aard van het Gregoriaans, de betekenis in de liturgie en voor ons als koor. Mooi was ook hoe na de TV-mis Leo Fijen nog even aan het woord kwam met de woorden: “we kunnen er geen genoeg van krijgen (...) U hoort de klanken van dat mooie gregoriaanse koor met Jos Leenen..”. Quasi modo.....

In dit blad dus een terugblik op de uitzending van 8 april middels een serie beeldmomenten. Daarnaast bijdragen van Wim van Hugten en ondergetekende. De eerstkomende TV-mis staat gepland

voor 3 juni waarin wij als koor een minder prominente plaats zullen hebben. Dat geldt wel weer voor zondag 22 juli. Speciaal jullie aandacht hiervoor want dit betekent dat we een aanpassing hebben moeten doen in het rooster. Zaterdag 14 juli is de traditionele afsluitavond bij Jos thuis. In verband echter met de TV-mis zal de laatste repetitie vóór de vakantie plaatsvinden op zaterdag 21 juli. Zie hiervoor ook het bijgewerkte rooster op bladzijde 3.

Hans van Saaze

Rooster Sint Jozefkoor april - juli 2018

Za. 28-04 geen repetitie
Zo. 29-04 vijfde zondag van Pasen

Za. 05-05 repetitie
Zo. 06-05 zesde zondag van Pasen
Do. 10-05 Hemelvaart
Za. 12-05 repetitie
Zo. 13-05 zevende zondag van Pasen
Za. 19-05 **Pas op! GEEN repetitie**
Zo. 20-05 Pinksteren
Za. 26-05 **Pas op! WEL repetitie**
Zo. 27-05 Drievuldigheid

Za. 02-06 repetitie
Zo. 03-06 Sacramentsdag-wereldkerkdag-jubileum pastoor; TV
Za. 09-06 repetitie
Zo. 10-06 tiende zondag door het jaar
Za. 16-06 repetitie
Zo. 17-06 elfde zondag door het jaar
Za. 23-06 **Pas op! GEEN repetitie**
Zo. 24-06 Johannes de Doper
Za. 30-06 geen repetitie

Zo. 01-07 dertiende zondag door het jaar
Za. 07-07 repetitie
Zo. 08-07 veertiende zondag door het jaar
Za. 14-07 repetitie - afsluitingsavond bij Jos
Zo. 15-07 vijftiende zondag door het jaar
Za. 21-07 laatste repetitie voor zomervakantie
Zo. 22-07 vijftiende zondag door het jaar - **TV-mis**

TV-mis

8 april

EUCHARISTIEVIERING

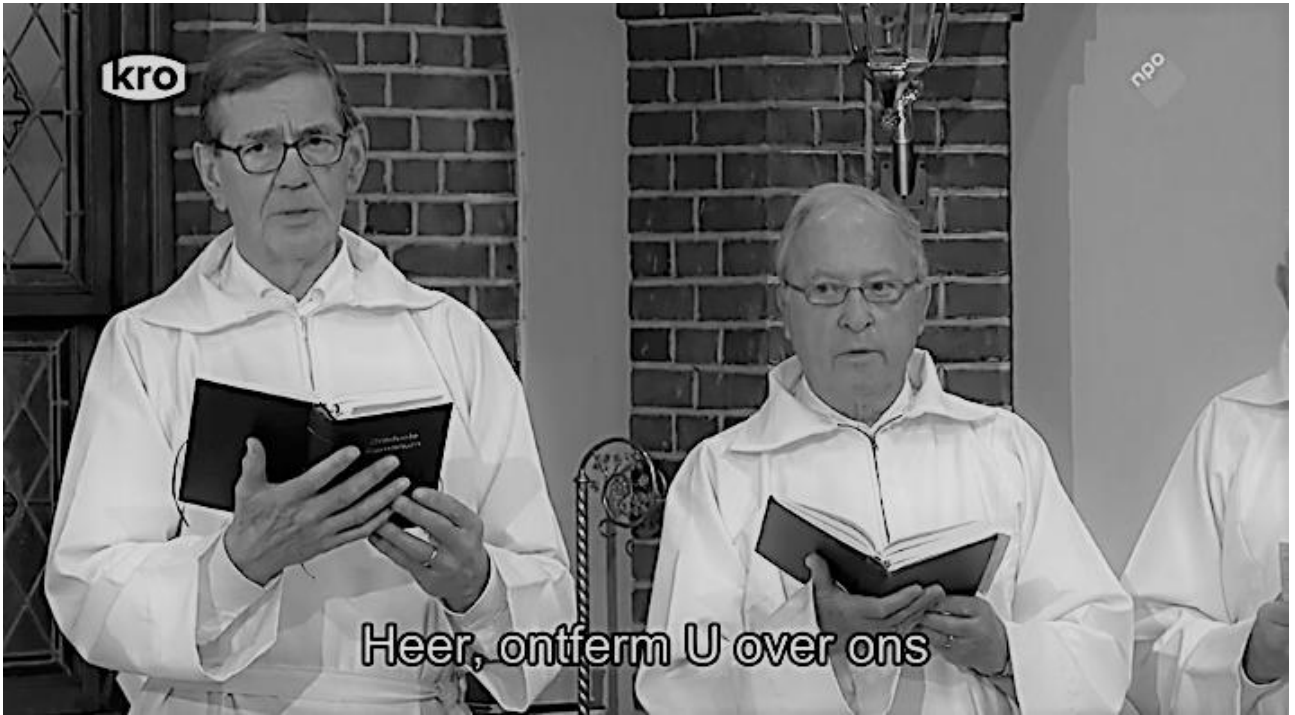
Rechtstreekse eucharistieviering vanuit de St. Jozefkerk in Helmond.
Celebrant: pastoor Erik Seidel.

► EUCHARISTIEVIERING 10.30 NPO 2

Het Geloofsgesprek

Sinds 2010 is Leo Fijen interviewer/presentator van het Geloofsgesprek dat wordt uitgezonden voorafgaand aan de Eucharistieviering op zondagmorgen. Het gesprek vindt afwisselend plaats met de voorganger van de Eucharistieviering van die dag en met andere personen die een functie vervullen binnen de geloofsgemeenschap, of gebeurtenissen binnen kerk.

Zo werd op 11 maart 2018 een gesprek uitgezonden dat Fijen in november 2017 maakte op Ameland waar in 2013 de Clemenskerk bijna tot de grond toe afbrandde. De katholieken op Ameland zetten hun schouders onder de herbouw ervan en 4 jaar later is de kerk mooier dan ooit. In november 2017 vond de inwijding plaats door bisschop Ron van den Hout van het bisdom Groningen-Leeuwarden. Bij deze gelegenheid sprak Fijen met parochianen, de pastoor van de parochie en met de bisschop.

De aansluitende Eucharistieviering van zondag Laetare kwam uit de Sint Martinuskerk in Sneek waarin pastoor Peter van der Weide voorging. In deze H. Mis zagen we iets opvallends. Als de celebrant even niet aan het altaar hoefde te zijn, sloot hij zich aan bij het koor om mee te zingen en zich na het gezang weer naar het altaar te begeven. En zo gebeurde dat meermaals. Hij bleek een goede zanger te zijn, zo konden wij tijdens de mis horen.

Gregoriaans....declamatie op muziek

Het zingen van de gregoriaanse gezangen door ons koor in de H. Mis van 25 februari 2018 heeft op Leo Fijen kennelijk zoveel indruk gemaakt dat hij, voor het geloofsgesprek voor de Eucharistieviering op 8 april vanuit onze Sint Jozefkerk, op 28 februari naar Helmond kwam om tijdens een repetitie in de kerk een gesprek te voeren met onze dirigent Jos Leenen. Op Fijens vraag wat gregoriaans eigenlijk is antwoordde Jos:

“gregoriaans is declamatie op muziek”. Feitelijk zegt hij dat het vooral om de tekst gaat. Om vervolgens op voortreffelijke wijze het gevoel te verwoorden dat hij beleeft bij het zingen van gregoriaans. Een gevoel dat wij als kerkkoorzangers met Jos delen maar waarover wij ons niet zo gemakkelijk uiten. Wij lopen daar niet zo mee te koop. Jos noemde ons koor een trouwe vriendenclub die wekelijks naar de repetitie en de mis komt, want, zo zei hij: “wij mogen nog elke week zingen”! En veel koorleden doen dat al lang, heel lang, er zijn er die dat al 50, 60, of 70 jaar doen. Allemaal als leerling op de Sint Jozefschool begonnen waar op 6-jarige leeftijd klassikaal zangles werd gegeven.

Wie is Leo Fijen?

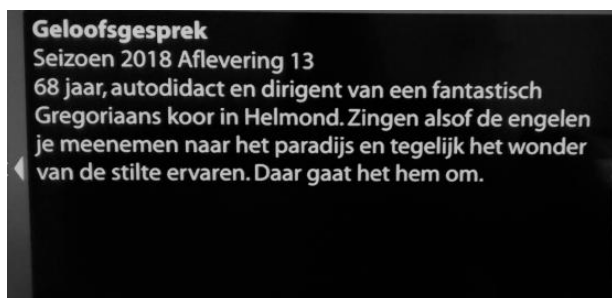
Leo Fijen (1955) studeerde geschiedenis en was aanvankelijk sportjournalist en geschiedenisleraar. Vanaf 1985 vervulde hij een aantal functies binnen het R.K. Kerkgenootschap. In 1988 stapte hij over naar de KRO waar hij programma's maakte zoals 5 voor 12 en Kruispunt en RKK-programma's als Studio RKK en De tranen van.... In 2009 stopte hij met het programma Kruispunt waarna hij Hoofd RKK-zendtijd werd. In 2010 is hij weer terug als interviewer/presentator van het Geloofsgesprek. In zijn RKK-tijd maakte Fijen faam met de alom bejubelde Kloosterserie, waarin hij nog levende katholieke kloostergemeenschappen in de lage landen portretteert. Ook zien wij hem regelmatig in programma's die hij vanuit Rome presenteert. In 2017 kreeg Fijen de onderscheiding van ridder in de Orde van Sint-Gregorius de Grote als dank voor zijn verdiensten voor de Rooms Katholieke kerk.

Wim van Hugten

In gesprek met Leo Fijen

Woensdagavond 28 februari was Leo Fijen te gast in de Sint Jozefkerk waar hij in gesprek kwam met Jos over het Gregoriaans en wij een “mini-repetitie” hielden.

Dit *Geloofsgesprek* werd uitgezonden op 8 april voorafgaand aan de TV-mis van die zondag. Hierbij een paar impressies van die avond.

LE CHANT GRÉGORIEN RETROUVÉ

Les premiers enregistrements du chœur de Solesmes en 1930.

Direction: Dom Joseph Gajard (1885-1972).

Onlangs gaf de abdij te Solesmes een CD uit met daarop de eerste opnames uit 1930 van de door Dom André Mocquereau (1849-1930) ontwikkelde uitvoeringswijze van het gregoriaans. Zijn opvattingen zijn gebaseerd op enerzijds wetenschappelijk onderzoek en anderzijds het streven naar een haalbare uitvoeringspraktijk.

Het resultaat ervan is te horen op deze CD. Mocquereau's opvolger, Dom Joseph Gajard, die de opnames dirigeerde en bij de CD een toelichting schreef, week niet wezenlijk af van de opvattingen van zijn voorganger. Gajard was, behalve dirigent, vanaf 1911 assistent van Mocquereau en volgde deze op als directeur van het door Mocquereau

opgerichte instituut voor Paleografie (ook wel Scriptorium) van de abdij. Hij dirigeerde tot zijn dood vrijwel alle opnames van de gregoriaanse gezangen door het koor van de abdij van Solesmes.

De CD, met 27 gezangen en een speelduur van 67'44 is verkrijgbaar bij boekhandel Berne te Heeswijk.

Wim van Hugten

De troost van de kunst

In het recentelijk verschenen boek droef gemoed verteld de priester Antoine Bodar over zijn depressies. Dit gebeurt middels een interview in de sfeer van het getijdengebed waarbij het grootste gedeelte van het boek gaat over de troost; de troost van het geloof, de vriendschap, de dood en de kunst. Onderstaand een gedeelte uit het hoofdstuk over de troost van de kunst dat ik graag met jullie deel aangezien hierin het gregoriaans een prominente plek krijgt.

Hans van Saaze

*Laudate Dominum in sanctuario eius,
laudate eum in firmamento virtutis eius.*

Looft de Heer om zijn heiligdom, looft hem om zijn
machtig firmament
(Psalm 150, Laudan van maandag, 6.30 uur)

'Ik vond in de abdij van Vaals iets verlorens terug, een verlangen dat mijn gehele jeugd had vervuld, een niet uit te spreken verlangend heimwee, iets volledig persoonlijks, maar tevens iets totaal algemeen.' In de onlangs verschenen glossy Klooster! schrijft Antoine Bodar lyrisch over de eerste keer dat hij deze abdij bezocht, in 1969.

Wat vond hij hier? En waarom komt hij hier steeds weer terug? Wat is dat persoonlijke en tegelijk algemene wat hem trof?

Zeker is dat in deze abdij geloof en moderne bouwkunst tot één geheel zijn samengesmolten, op een manier die misschien wel uniek is voor Nederland. De strenge architectuur van Dom van der Laan straalt orde en regelmaat uit. Het is een rust en een stilte die alleen worden onderbroken door de stemmen van de monniken die, na het luiden van de klok, de ruimte vullen met hun gezang.

In de genoemde glossy Klooster! komt ook cabaretier Herman Finkers aan het woord. Samen met monnik Marc Loriaux wordt hij geïnterviewd over *de* troost van kerkmuziek. Het zingen van het gregoriaans was voor hem 'een optillende ervaring' toen hij het bericht had gekregen dat hij leukemie had, vertelt Finkers. Hij noemt het zelfs 'helend', deze muziek uit de Middeleeuwen.

Bodar: 'Bij mij werkt dat niet anders. Ik ben er van kindsbeen mee opgevoed. Als ik alleen ben, zing ik nog al eens gregoriaans. Het heeft voor mij een zelfde emotionele betekenis. Deze muziek bleef mij raken in de periode in mijn jeugd waarin het slecht met mij ging en dat het in de kerk vooral allemaal heel creatief moest zijn. Dat was mij te menselijk, en dat is voor mij niet genoeg. Ik ging toen helemaal nooit meer naar de kerk. Ik bleef thuis, en dan luisterde ik naar deze muziek. Ik heb al die langspeelplaten nog staan in Amsterdam.

Muziek geeft mij al van jongs af aan veel vreugde. Ik zou overigens de gewone klassieke muziek en de kerk muziek niet zo gauw uit elkaar trekken. Ik vind de kerstmuziek van Bach prachtig. En de missen van Mozart en Haydn. Ik houd misschien wel het meest van kamermuziek. Die heeft een bepaalde intimiteit.'

Terug naar het gregoriaans. Gevraagd naar het effect van deze muziek op zijn gemoed, zou hij het woord 'troostend' willen gebruiken. 'In de Kerstnachtsmis is bijvoorbeeld de frase "Gij zijt mijn zoon, Ik heb u heden verwekt" opgenomen. Die heeft een bepaalde gregoriaanse melodie, en daardoor ben je, ook als is het juli, terug in de Kerstnacht.'

Voor Bodar is de schoonheid van deze muziek direct verbonden met de gedachtenwereld erachter. 'De situatie nu is dat er veel gregoriaanse schola zijn, maar dat die diepere betekenis veelal niet wordt aangeroerd. Terwijl het punt van Finkers is dat de ervaring verder reikt, naar het innerlijk en naar de hemel.'

Hij legt graag uit wat hij daarmee bedoelt. 'Wij vieren de liturgie met de blik naar de hemel gericht. De apostel Johannes beschrijft in de Apocalyps dat daar een eeuwige liturgie wordt gevierd, met wierook en stilte. Zo proberen wij hier in afschaduwing daarvan ook de liturgie te vieren. Het heeft niet hetzelfde niveau: hier behelpen wij ons, daar is het volmaakt. Maar in de kerk wordt dus in de kern hetzelfde gevierd. We bidden voor de mensen die om het altaar staan, mensen die zich in de kerk bevinden, en voorts voor een rij heiligen – dat is een verwijzing naar de hemel. Ten slotte wordt er ook gebeden voor de mensen die gestorven zijn. Je verenigt je dus met de mensen hier, maar de gemeenschap van de liturgie gaat ook over de grenzen van de dood heen.

Bodar: 'Bij de liturgie word je deelgenoot van iets wat als handeling een kunstwerk is. Ten beste wordt je daardoor tot God gebracht. Dat betekent een vorm van verheven worden. Het is dus bij ons katholieken minder rationeel dan bij de protestanten – de Bijbellezing is onderdeel van het hele spel. Alle zintuigen worden uitgenodigd om mee te doen. Deze dagen is dit kerkgebouw sober, maar bij een hoogfeest zijn er veel bloemen en kaarsen. Dan licht alles op.

Droef gemoed

Nels Fahner in gesprek met Antoine Bodar over depressie

ISBN 978 90 211 4495 5

Uit: Parochiekrant Damiaan, maart 2018

Maart 2018

Als vanouds

Als vanouds en heel vertrouwd, dat was de indruk die ik kreeg op zondag 25 februari, toen ik op TV de Eucharistieviering zag. Die werd die zondag uit de Helmondse St.Jozefkerk uitgezonden. Het St.Jozefkoor begeleidde de viering met Gregoriaanse gezangen. Op dit gebied heeft het koor een grote reputatie op te houden, ook internationaal. Tijdens vieringen neemt het koor een prominente plaats in,

op het priesterkoor, zoals het hoort. Het koor en de gelovigen in de kerk, zongen vol overgave en in beurtzang, de gezangen, zoals het Credo. Dat maakte op mij nog de meeste indruk: om op deze wijze gezamenlijk en uit volle borst de Eucharistie te vieren. Helmond mag er trots op zijn zo'n inspirerend koor in de stad te hebben.

Jan van Rest
